

Sygocki, Witold

Uroczystości jubileuszowe prof. Józefa Hurwica zorganizowane przez KHNiT PAN

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 46/4, 221-222

2001

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

podpisywał swoją książkę. Jest ona uzupełnieniem poprzedniej pozycji wydanej w 1996 r. i nosi taki sam tytuł: *Wspomnienia i refleksje. Szkic autobiograficzny*. Wydała ją Fundacja Badań Radiacyjnych. Autor dopisał kilka rozdziałów, uzupełniając treść do roku 2000, dodał także wiele interesujących fotografii ze swojej bardzo obszernej kolekcji.

Książkę można nabyć w Muzeum Marii Skłodowskiej-Curie w cenie 20 zł.

Małgorzata Sobieszczak-Marciniak
(Warszawa)

UROCZYSTOŚCI JUBILEUSZOWE PROF. JÓZEFA HURWICA ZORGANIZOWANE PRZEZ KHNiT PAN

Podczas czerwcowego zebrania Komitetu Historii Nauki i Techniki PAN, (25.06.2001) zorganizowano również uroczystości jubileuszowe 90-lecia urodzin – Honorowego Członka Komitetu – profesora Józefa Hurwica, który mieszka i pracuje w Marsylii. W tym okolicznościowym spotkaniu poza członkami Komitetu i stałymi gośćmi, brali udział między innymi: prof. Jerzy Woźnicki (Rektor Politechniki Warszawskiej) i dr Witold Łada.

W imieniu zebranych życzenia i podziękowania za prace i kontakty z Komitetem, drogiemu Jubilatowi przekazała przewodnicząca KHNiT PAN – prof. Irena Stasiewicz-Jasiukowa. List gratulacyjny oraz fragmenty wystąpienia upamiętniającego wydarzenie marcowe 1968 roku na Politechnice Warszawskiej – potępiającego ówczesną politykę władz, wręczył Jubilatowi rektor prof. J. Woźnicki, a Medal „Solidarności“ wręczył Profesorowi w imieniu Komitetu Badań Naukowych dr Jan Krzysztof Frąckowiak. Uczestnicy zebrania wspominali zasługi Profesora. Dyrektor Muzeum Techniki – inż. Jerzy Jasiuk – podziękował jubilatowi za Jego prace na rzecz nauki polskiej poza granicami kraju. Prof. Z. Mierzecki złożył gratulacje w imieniu PT Chemicznego. Kolejno podziękowania i życzenia przekazywali prof. Zięborak, dr Witold Łada – w imieniu prof. Niewodniczańskiego, prof. Brzęk, dr Frąckowiak. Jubilat podziękował za uznanie i pamięć o jego badaniach naukowych, jak też działalności pedagogicznej. Życzenia i słowa uznania zostały upięknszone koncertem zespołu fletowego „Vox Voluptaria“ dedykowanym Szanownemu Jubilatowi. Po koncercie – w części naukowej prof. Hurwic wygłosił referat pt. *Irena i Fryderyk Joliot-Curie. Odkrycia, których dokonali i odkrycia których mogli dokonać*. Zaprezentował w nim – poza przypomnieniem wiadomości z zakresu badań nad promieniotwórczością i reakcjami jądrowymi – okoliczności, które sprawiły, iż odkrycia naukowe na miarę Nagrody Nobla ominęły między innymi wspomnianych małżonków Joliot-Curie. Sytuacje takie miały miejsce w wyniku pewnych błędów popełnianych

w pracach badawczych, w interpretowaniu wyników badań, bądź też z powodów nie zawinionych przez samych uczonych, jak brak środków materialnych na potwierdzenie badań w odpowiednich warunkach. Pomimo tych ograniczeń Irena i Fryderyk Joliot-Curie prowadzili swoje prace badawcze i w 1933 roku – odkryli zjawisko tworzenia par elektron-pozytron – zaś w styczniu 1934 r. dokonali odkryć związanych ze sztuczną promieniotwórczością, za co rok później, otrzymali Nagrodę Nobla. Niezależnie od prac prowadzonych z mężem Irena Joliot-Curie prowadziła prace badawcze z innymi współpracownikami m.in. nad uranem (próby osiągnięcia transuranu); jednakże to Otto Hahn powtórzył ich doświadczenia w Berlinie, inaczej je zinterpretował – i za swoje badania otrzymał Nagrodę Nobla.

Referent wskazywał na wiele innych przykładów, które ilustrowały tezę, że często przypadek decydował o wynikach badań i ich interpretacjach, co sprawiało, że niekiedy właściwi pierwsi badacze i odkrywcy zostali odsunięci na dalszy plan.

Po wystąpieniu Jubilata zabrali głos uczestnicy (m.in.: prof. Duda, prof. Zamecki, prof. Mierzecki, prof. Rudnicki, prof. Średniawa). Podnosili kwestie wspomnianych pominiętych odkryć w nauce, jak też odnosili się bezpośrednio do osoby Profesora Hurwica, wspominając Jego nie łatwą drogę życiową i kontakty jakie utrzymuje po dziś dzień – od 1968 roku. Składano Mu podziękowania za wkład w naukę polską, w jej popularyzację i prace redakcyjne w czasopiśmie „Problemy“. Na zakończenie zostały odczytane listy – z przeprosinami i życzeniami – od osób, które nie mogły brać udziału w uroczystościach (między innymi od prof. Henryka Jabłońskiego).

Witold Sygocki
(Warszawa)

SESJA BIRKENMAJEROWSKA

W dniu 14 października 2000 r. w Auli Polskiej Akademii Umiejętności w Krakowie odbyła się uroczysta sesja naukowa w stulecie wydania przez Akademię Umiejętności w Krakowie dzieła Ludwika Antoniego Birkenmajera pt. *Mikołaj Kopernik. Część I. Studia nad pracami Kopernika oraz materiały biograficzne*. Sesję tę zorganizował Instytut Historii Nauki Polskiej Akademii Nauk i Komisja Historii Nauki Polskiej Akademii Umiejętności.

Sesję w imieniu PAU otworzył Prof. dr hab. Stanisław Grodziski, zastępujący Prezesa Akademii Umiejętności Prof. dr hab. Jerzego Wyrozumskiego, który nieoczekiwanie musiał spotkać się z Premierem Jerzym Buzkiem. W imieniu IHN PAN głos zabrał dyrektor tego instytutu Prof. dr hab. Andrzej Śródka.

Wymienieni uczeni przewodniczyli też sesji pierwszej, na której swe referaty wygłosili: